

Meddelande om offentlig-privata partnerskapsprogram inom Horisont 2020

Näringsdepartementet

2013-09-09

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 494

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén Offentlig-privata partnerskap inom Horisont 2020: ett kraftfullt verktyg för innovation och tillväxt i Europa

Sammanfattning

Meddelandet gäller främst investeringar i offentlig-privata partnerskap genom så kallade gemensamma teknikinitiativ under EU:s nästa program för forskning och innovation, Horisont 2020. Kommissionen, EU-länderna och europeiskt näringsliv förväntas under de kommande sju åren att investera mer än 22 miljarder euro i dessa partnerskap, varav 8 miljarder euro ska tas från horisont 2020. Huvuddelen av investeringarna kommer att gå till fem offentlig-privata partnerskap inom innovativa läkemedel, flygteknik, biobaserad industri, bränsleceller, vätgas och elektronik. Regeringen välkomnar att kommissionen nu tydliggör hur den anser att forskningspartnerskap bör genomföras inom ramen för Horisont 2020 och att fokus läggs på att ge lösningar på stora samhällsutmaningar.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I grönboken Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter framhåller kommissionen att det europeiska området för

forskningsverksamhet bör kännetecknas av bl.a. ordentligt samordnade forskningsprogram och prioriteringar, se faktrapmemoria 2006/07:FPM77.

Rådet understryker i sina slutsatser från den 2 november 2008 (16775/08) behovet av ett ökat samarbete inom FoU-området via genomförandet av gemensamma initiativ avsedda att bemöta de stora samhälleliga utmaningarna.

I rådets slutsatser om Innovationsunionen från den 29 november 2010 (17165/10) framhålls vikten av bättre samarbete mellan program på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå med syftet att mobilisera resurser på ett effektivt sätt.

I kommissionens meddelande om partnerskap om forskning och innovation (2011) 572 aviserade kommissionen kommande initiativ till en strategisk genomgång för att fastställa hur partnerskap bäst kan tillämpas och vilka typer av initiativ som lämpar sig bäst för partnerskap.

I detta meddelande från kommissionen, som lades fram den 10 juli 2013, informerar kommissionen om hur man vill gå vidare med arbetet gällande partnerskap inom forskning och innovation. De förslag som presenteras i meddelandet kommer att ingå i Horisont 2020, dvs. nästa ramprogram för forskning och innovation, och kommer att ge en rättslig grund för partnerskap inom forskning och innovation.

1.2 Förslagets innehåll

Lagstiftningspaketet Horisont 2020, kommissionens förslag till nytt europeiskt ramprogram för forskning och innovation, innebär att allt EU-stöd till forskning och innovation synkroniseras inom ramen för ett och samma program. En viktig aspekt av Horisont 2020 är utökningen av partnerskapsprogram, där offentliga och privata parter samarbetar över nations- och sektorsgränserna för att skynda på införandet av angelägna innovativa lösningar. Meddelandet om partnerskapsprogram syftar, i linje härmed, till att säkerställa sådana nödvändiga investeringar för innovation och tillväxt som annars skulle gå förlorade som en konsekvens av begränsade finansiella resurser. Forskning och innovation innebär ofta dyra, riskabla och tidskrävande verksamheter. Det är svårt, ofta omöjligt, att på förhand veta om en investering kommer att löna sig eller resultera i ett marknadsmisslyckande. Det är också svårt att på förhand avgöra om en uppfinning eller upptäckt kommer att kunna skyddas immaterialrättsligt. Partnerskap på EU nivå har visat sig vara en effektiv metod för att gemensamt kunna utveckla, finansiera och genomföra ambitiösa forsknings- och innovationsagendor i sektorer som verkar på europeisk och internationell nivå, där investeringarnas omfattning är större än vad enskilda medlemsstater kan uppbringa. I meddelandet har kommissionen identifierat sådana sektorer där partnerskap förväntas ge största möjliga synergieffekter. Gemensamt för

dessa är att de har tagits fram i nära samarbete med industrin, som åtagit sig att bidra med betydande finansiella resurser. De gemensamma teknikinitiativen avser samtliga strategisk teknik med potential att ligga till grund för tillväxt och sysselsättning i prioriterade och globalt konkurrensutsatta sektorer med vår tids stora samhällsutmaningar i fokus.

I meddelandet redogörs för hur offentlig-privata partnerskap kommer att stärkas inom ramen för Horisont 2020 och hur man tillvaratagit erfarenheterna från de gemensamma teknikinitiativen i det sjunde ramprogrammet (FP7). Paketet omfattar en total investering under de kommande sju åren på 22 miljarder euro, varav 8 miljarder euro från Horisont 2020 ska matchas av 10 miljarder euro från industrin och nästan 4 miljarder euro från medlemsstaterna.

Offentlig-privata partnerskap

De fem offentlig-privata partnerskapen, de s.k. "gemensamma teknikinitiativen" (Joint Technology Initiatives, JTI), som antingen ska inrättas eller gå vidare i en andra fas inom ramen för Horisont 2020, är följande:

Innovativa läkemedel 2 (IMI2): förbättring av EU-medborgarnas hälsa och välbefinnande genom ny och mer effektiv diagnostik och nya och mer effektiva behandlingar som nya antimikrobiella behandlingar. EU (Horisont 2020) kommer att investera 1 725 miljoner euro och industripartner och andra källor 1 725 miljoner euro.

Bränsleceller och vätgas 2 (FCH 2): utveckling av kommersiellt livskraftiga, rena lösningar som använder vätgas som energibärare och bränsleceller som energiomvandlare. EU (Horisont 2020) kommer att investera 700 miljoner euro och industripartner och andra källor 700 miljoner euro.

Clean Sky 2 (CS2): radikal minskning av miljöeffekterna av nästa generations luftfartyg. EU (Horisont 2020) kommer att investera 1 800 miljoner euro och industripartner och andra källor 2 250 miljoner euro.

Biobaserade industrier (BBI): utveckling av nya och konkurrenskraftiga biobaserade värdekedjor som ersätter beroendet av fossila bränslen och har stor inverkan på landsbygdsutvecklingen. EU (Horisont 2020) kommer att investera 1 000 miljoner EUR och industripartner och andra källor 2 800 miljoner euro.

Elektroniska komponenter och system (ECSEL): insatser för att upprätthålla Europas ledande position när det gäller elektroniska komponenter och system och för att snabbare överbrygga avståndet till kommersiell användning. EU (Horisont 2020) kommer att investera 1 215 miljoner euro och industripartner och andra källor 3 600 miljoner euro.

Sammantaget kommer dessa fem gemensamma teknikinitiativ mobilisera en total investering på över 17 miljarder EUR, varav 6,4 miljarder euro kommer att tas från EU:s budget.

I meddelandet beskrivs också hur kommissionen avser att stärka industrins engagemang i Horisont 2020 genom ytterligare kontraktbaserade offentlig-privata partnerskap, t.ex. för miljövänliga bilar, energieffektiva byggnader, framtidens fabriker, hållbara processindustrier, robotteknik och fotonik. För vart och ett av dessa områden förväntas industrins förslag innehålla tydliga färdplaner som utvecklas i öppet samråd med andra berörda parter, med beskrivning av visionen, forsknings- och innovationsinnehållet och den förväntade påverkan, bland annat på tillväxt och sysselsättning. De förväntas också klargöra karaktären hos och omfattningen av industrins åtaganden och det offentlig-privata partnerskapets hävstångseffekt. De kommer framförallt att koncentreras på marknadsnära verksamheter.

Offentlig-offentliga partnerskap

Kommissionen föreslår också en förnyelse av existerande partnerskap mellan offentliga aktörer baserade på artikel 185. Dessa förslag omfattar:

Det andra partnerskapet mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning (EDCTP): som ska bidra till att minska den sociala och ekonomiska bördan med fattigdomsrelaterade sjukdomar.

Europeiska forsknings- och innovationsprogrammet för metrologi: som ska ge lämpliga, integrerade och anpassade metrologilösningar till stöd för innovation och industriell konkurrenskraft samt mätteknik som kan hantera samhällsutmaningar som energi, miljö och hälsa.

Eurostars 2: som ska främja ekonomisk tillväxt och sysselsättningsskapande genom att stärka konkurrenskraften hos små och medelstora företags insatser inom forskning och innovation.

Forsknings- och utvecklingsprogrammet för aktivt boende med it-stöd (AAL): som ska öka livskvaliteten och karriärmöjligheterna för äldre och öka hållbarheten hos omvårdnadssystemen genom ökad tillgång till IKT-baserade produkter och tjänster för ett aktivt och hälsosamt åldrande.

Utöver ovanstående innehåller satsningen även förslag om att utvidga ett initiativ för att sammanföra forskning och innovationsinvesteringar i flygledningstjänsten (ATM) till stöd för det gemensamma europeiska luftrummet (Sesar).

Det kan nämnas att det finns ytterligare ett partnerskap baserat på artikel 185, Bonus, där Sverige och övriga Östersjö-länder (förutom Ryssland) deltar. Detta startade dock senare än de andra och ska därför inte förnyas förrän 2015.

Inte aktuellt.

1.4 Budgetära konsekvenser/Konsekvensanalys

Nationella budgetära konsekvenser uppstår i den utsträckning som Sverige beslutar att delta i partnerskapsprogrammen. Finansiering sker då inom ramen för de deltagande myndigheternas forskningsanslag. Utöver de 200 miljoner kronor per år som myndigheterna idag investerar i partnerskapsprogram har regeringen i sin forsknings- och innovationsproposition (prop. 2012/13:30) bedömt att ytterligare 100 miljoner kronor per år bör tillföras från 2014 och 200 miljoner bör tillföras från 2016 för deltagande i partnerskapsprogram.

Kommissionens förslag till partnerskapsprogram uppgår under en sjuårsperiod till totalt 22 miljarder euro, varav 8 miljarder euro från Horisont 2020 kommer att matchas av 10 miljarder euro från industrin och nästan 4 miljarder euro från medlemsstaterna.

1.5 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen nu tydliggör hur den anser att forskningspartnerskap bör genomföras inom ramen för Horisont 2020 och att fokus läggs på att ge lösningar på våra stora samhällsutmaningar. Regeringen delar kommissionens uppfattning att partnerskap, med ett omfattande bidrag och åtagande från industrin enligt kommissionens förslag är centrala. Det gäller inte minst för att nå målen för Horisont 2020 och Europa 2020-strategin. De olika programmen analyseras för närvarande innan beslut tas om eventuellt svenskt deltagande.

1.6 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

1.7 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

1.8 Remissinstansernas ståndpunkter

Inte aktuellt.

2.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet kommer inte vara föremål för något beslut i rådet.

Partnerskapsprogrammen baseras på artikel 185 och 187 i EUF-fördraget. Ordinarie lagstiftningsförfarande gäller för artikel 185 och för artikel 187 beslutar rådet efter att ha hört Europaparlamentet.

2.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen kommenterar inte subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen i meddelandet.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslag till beslut om EU:s deltagande i de fyra offentlig-offentliga partnerskapen (artikel 185) samt om deltagande i de fem offentlig-privata partnerskapen (gemensamma teknikinitiativen, art 187), behandlas i rådet under hösten 2013 med början i september. Europaparlamentet är medbeslutande för de partnerskap som baseras på artikel 185 och kommer att behöva behandla dessa förslag under innevarande år om de ska kunna starta i början av 2014 som planerats.

3.2 Fackuttryck/termer

Inte aktuellt.